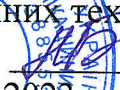

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчально-виховної
та наукової роботи
Державного університету інформаційно-
комунікаційних технологій,
д.т.н., проф. Любов БЕРКМАН
«14» грудня 2023 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертаційної роботи Кукіна Ігоря В'ячеславовича
на тему: «Механізми державного управління
інформаційною безпекою особистості»,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління
за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління**

Актуальність дослідження. Особливістю сучасних гібридних війн є використання агресором інформаційних загроз для досягнення своїх геополітичних цілей та зменшення для цього витрат матеріальних ресурсів. Саме тому російська федерація, як і колишній СРСР, не маючи високотехнологічного виробництва та відповідних технологій, зосереджує увагу на розвитку теорії та практики ведення інформаційних війн. Їхньою особливістю є те, що інформаційні впливи одночасно спрямовані на населення країни-жертви, країни-агресора та на міжнародну спільноту.

Незважаючи на обсяг проведених досліджень, проблема інформаційної вразливості людини як одного з чинників забезпечення територіального суверенітету та незалежності держави досі залишається остаточно не вирішеною. Про це свідчить перебіг протистояння українського народу російській агресії, починаючи з 2014 року.

Так, окупація російською федерацією території Автономної Республіки Крим відбулась у 2014 році без жодного пострілу, за підтримки значної частини місцевого населення. Для досягнення своїх геополітичних цілей росія активно використовувала колаборантів серед місцевого населення та значну частину працівників органів державної влади та місцевого самоврядування України.

Під час проведення Антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей також значна частина інформаційно враженого ворожою пропагандою місцевого населення сприяла агресору й перешкоджала діяльності сил безпеки й оборони України, що сприяло тимчасовій окупації окремих українських територій. Також існували реальні загрози й виклики щодо дестабілізації ситуації в інших областях України, передусім у Харківській та Одеській.

З початком відкритого збройного вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р. російська федерація, як і раніше, використовувала для виправдання своїх агресивних дій цілеспрямовані інформаційні впливи на громадян України та

міжнародну спільноту. Для маніпулювання суспільною свідомістю агресор намагався приховувати ведення реальних бойових дій з використанням усіх видів сучасного озброєння (крім ядерного) під виглядом проведення «спеціальної військової операції». Реакція більшості громадян на розв'язання війни кремлівським диктатором на території сусідньої держави з так званим братським народом показала, що під впливом тривалої пропаганди «руського міру» в росії утворився фашистський режим, який, по суті, копіює діяльність уряду фашистської Німеччини періоду 1939–1945 років.

Результативність небезпечних і шкідливих інформаційних впливів з боку російської федерації підтверджується продовженням викриття в українському суспільстві колаборантів, збереженням підтримки агресії з боку переважної більшості громадян країни-агресора, прибуттям добровольців до збройних російських формувань. Крім того, спостерігаються спроби окремих політиків іноземних держав «зберегти обличчя агресора» за рахунок принесення в жертву законних інтересів українського народу та продовження ведення бізнесу з агресором за принципом «business as usual».

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Достовірність одержаних результатів досягнута дисертантом завдяки використанню значного масиву вітчизняних та закордонних наукових, публіцистичних, нормативно-правових джерел та літератури за темою дослідження.

Нагальні проблеми забезпечення інформаційної безпеки та впливу інформації на діяльність людини досліджували такі вчені: О. Акуліна, М. Амосов, В. Андрейчук, А. Арістова, О. Багінець, Н. Банчук, О. Бариштополець, С. Безклубенко, Т. Белавіна, Т. Бельська, І. Біляєва, С. Білько, В. Богущ, А. Віхтюк, Й. Вовканич, М. Гаврильцев, В. Горбулін, В. Городнов, Н. Гумба, О. Додонов, С. Домбровська, М. Дзюба, Я. Жарков, І. Замаруєва, О. Золотар, Д. Кіслов, В. Кириленко, Л. Коваленко, В. Козаков, В. Коленко, В. Корпань, Д. Котельвець, Г. Красноступ, В. Куйбіда, Д. Купрієнко, Д. Ланде, А. Ландіна, П. Лісовський, О. Лінькова, А. Ліпкан, О. Марченко-Бабіч, Д. Мельник, А. Невольніченко, І. Пампуха, О. Панченко, Ю. Перетятко, В. Петрик, М. Присяжнюк, М. Поліщук, А. Помазо-Пономоренко, О. Рожковська, В. Роговець, А. Рубан, А. Савков, О. Сальнікова, А. Семенченко, М. Сіцінська, Т. Сивак, С. Соловійов, В. Степанов, В. Шведун та ін.

Актуальні науково-теоретичні, методологічні та праксеологічні проблеми щодо використання механізмів державного управління в Україні досліджували: В. Авер'янов, А. Алієв, В. Андріяш, О. Баріло, Т. Бельська, А. Васіна, А. Висоцький, С. Войт, С. Гончарук, Н. Грицяк, В. Гріщенко, В. Дівніч, М. Долгіх, В. Домарєв, С. Домбровська, В. Дубов, С. Дьяченко, О. Дузь-Крятченко, О. Завада, О. Євтушенко, В. Ємельянов, І. Зима, А. Колодій, С. Крук, О. Лучинська, В. Малімон, В. Малиновський, О. Марушко, А. Мельник, С. Мосов, О. Мухленко, Н. Нижник, О. Оболенський, Г. Одінцева, І. Патеріло, Ю. Пивовар, В. Попович, Л. Приходченко, О. Пунда, А. Семенченко, М. Сіцінська, О. Червякова, Г. Шаповалов, В. Шатіло, О. Яковенко, О. Яременко та ін.

Серед іноземних вчених проблемами забезпечення інформаційної безпеки займалися: М. Ананні, П. Бовен, М. Вільсон, М. Данн-Кавелтлі, Дж. Дьюрі, М. Зеівітс, К. Іріон, С. Касл, А. Кендалл-Тейлор, Х. Кофф, В. Лакюер, Х. Ніссенбаум, Т. Парсонс, Р. А. В. Роус, Р. Слейтон, М. Сутер, Е Франц, Л. Ханін, Дж. Хаш та ін.

Незважаючи на чисельність проведених досліджень стратегії й тактики ведення гібридних війн, проблема визначення теоретико-методологічних основ механізмів державного управління інформаційною безпекою особистості залишається не вирішеною та недостатньо дослідженою.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проведено в рамках тематичного плану наукових досліджень Державної прикордонної служби України «Система оцінки ефективності оперативно-службової діяльності відділів прикордонної служби Державної прикордонної служби України (шифр 2120016А, «Ефективність»). Особистий внесок здобувача полягає в розробці пропозицій з питань запровадження суб'єктивно-незалежних підходів щодо відбору персоналу для проходження служби у підрозділах охорони державного кордону. «Концепція розвитку Державної прикордонної служби України на період після 2015 року» (шифр 2120019А, «Концепція»), у межах якої здобувачем розроблено рекомендацій щодо структури та визначення окремих напрямів удосконалення оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України.

У рамках тематичного плану наукових досліджень Національного інституту стратегічних досліджень України здобувачем взято участь в опрацюванні науково-дослідної роботи «Інформаційно-технологічні та комунікативні виклики інформаційної безпеки України в умовах гібридної війни» (ДР № 0118U003517), у межах якої дисертант удосконалив розуміння сутності та структури інформаційної безпеки особистості в системі національної безпеки держави.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування механізмів державного управління інформаційною безпекою особистості, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективного функціонування цих механізмів.

Для досягнення мети було поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- ☞ здійснити аналіз наукових джерел та нормативно-правової бази з питань інформаційної безпеки особистості;
- ☞ дослідити сучасні науково-методичні підходи щодо формування теоретичних засад державного управління інформаційною безпекою особистості;
- ☞ дослідити понятійно-категоріальний апарат з питань державного управління інформаційною безпекою особистості;
- ☞ обґрунтувати теоретико-методологічні основи щодо забезпечення інформаційної безпеки особистості;
- ☞ визначити функції державного управління інформаційною безпекою особистості;

- ∞ дослідити зв'язок інформаційної безпеки особистості з основами державного будівництва та релігією;
- ∞ встановити рівні інформаційної безпеки особистості, види зворотних зв'язків у галузі державного управління, що впливають на стан забезпечення інформаційної безпеки особистості, а також базові складові державного управління інформаційною безпекою особистості;
- ∞ розробити модель державного управління інформаційною безпекою особистості;
- ∞ визначити підходи щодо імплементації державних механізмів, системи стратегічного планування щодо забезпечення інформаційної безпеки особистості;
- ∞ розробити методичні підходи щодо формування Концепції забезпечення інформаційної безпеки особистості.

Об'єкт дослідження – державне регулювання у сфері інформаційної безпеки.

Предмет дослідження – механізми державного управління інформаційною безпекою особистості.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення теорії публічного управління, наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців з питань забезпечення національної та інформаційної безпеки держави. Зокрема:

- ∞ аналітичним методом здійснено відбір наукових та інших джерел за темою дисертації, викриття недостатньо досліджених питань у галузі публічного управління щодо забезпечення національної та інформаційної безпеки;
- ∞ методом абстракції виявлено структурні елементи теоретико-методологічних основ предмету дослідження;
- ∞ діалектичний метод використано для розв'язання проблем забезпечення інформаційної безпеки особистості, а також формування висновків;
- ∞ метод аналізу й синтезу використано для виявлення елементів та їх основних зв'язків у механізмах публічного управління, що використовуються для забезпечення інформаційної безпеки;
- ∞ логіко-семантичний метод слугував виявленню прогалин категорійного апарату та вжиття заходів щодо їх усунення;
- ∞ методом Карно здійснено оптимізацію булевих функцій (логічних змінних) для доведення первісності інформаційної безпеки особистості у загальній системі забезпечення інформаційної безпеки;
- ∞ системний підхід використано для об'єднання елементів системи до механізму публічного управління інформаційною безпекою особистості у сфері національної безпеки;
- ∞ ретроспективний аналіз дав змогу виявити закономірності впливу інформаційної безпеки особистості на трансформацію соціальної системи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуальної наукової проблеми з питань обґрунтування методологічних засад, розроблення науково-практичних рекомендацій щодо запровадження механізмів державного управління інформаційною безпекою особистості. Найбільш важливими науковими результатами, що виносяться на захист і відображають зміст отриманої наукової новизни, є такі:

уперше:

- ∞ розроблено модель державного управління інформаційною безпекою особистості, що структурно складається з людини (як об'єкту управління та основного елементу соціальної системи); зовнішніх чинників, які впливають на особистість; механізмів державного управління (включають суб'єкти управління, що застосовують притаманні ним методи державного управління, інструменти впливу, процеси аналізу істотних причин позитивних і негативних наслідків діяльності людини, за результатами яких органами державного управління вживаються коригувальні заходи); а також елементи самоорганізації особистості, історичної та індивідуальної пам'яті;
- ∞ обґрунтовано теоретико-методологічні засади державного управління інформаційною безпекою особистості як критичної властивості об'єкту управління, яким є людина як найвища соціальна цінність, які в загальній системі забезпечення інформаційної безпеки поглинаються ефектом синергії;
- ∞ визначено зміст, структурні елементи механізмів державного управління інформаційною безпекою особистості в загальній системі забезпечення інформаційної безпеки держави, що включає в себе: (1) *функції* (забезпечення власних безпечних умов життєдіяльності, визначення загроз власній безпеці, забезпечення безпеки соціальних комунікацій, формування світогляду, культурне виховання, розвиток знань, умінь і навичок щодо отримання, створення, поширення, накопичення, пошуку, оцінювання й оброблення інформації, формування правосвідомості, розвиток форм фіксації інформації, усвідомлення необхідності об'єднання зусиль з іншими членами суспільства, формування власних уявлень про якість функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів національної безпеки та формування власних вимог до їх діяльності, відтворення власної працездатності та перетворення ієрархії потреб; (2) *рівні* (загальнозабезпечувальний життєдіяльність людини (природний, економіко-професійний, відтворювальний, світоглядний, захисний); розвиваючий особистість (мотиваційний, інвестиційний, креативний, аналітичний); суспільно-адаптивний (ретрансляційний, соціальний, соціально-аналітичний, інноваційний, харизматичний, технічний); синергетичний; (3) *інформаційну культуру* (включає механізми державного управління розвитком інформаційної безпеки особистості, канали прийому та передавання інформації, методи, технології та способи оброблення інформації, опанування необхідними технічними засобами обробки інформації, результати взаємодії та спільної діяльності з іншими людьми,

пам'ять людини та суб'єктивно залежні процеси зміни свідомості); (4) *усвідомлення необхідності розподілу державної влади* (проявляється у відповідальному ставленні особистості до виборчого процесу, розуміння основних засад механізмів державного управління та громадянського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування); (5) *інші фактори* (зокрема, релігія та віра, які ще не вичерпали можливості впливу на культурний розвиток особистості);

☞ опрацьовано проєкт Концепції забезпечення інформаційної безпеки особистості, що враховує та визначає економічні, політичні, соціальні, безпекові чинники; шляхи протидії небезпечній та шкідливій інформації; принципи діяльності суб'єктів інформаційних стосунків; відомчий, національний, міжнародний механізми її реалізації; пріоритети діяльності, а також індикатори стану справ та очікувані результати;

удосконалено:

☞ механізми, методи, інструменти державного управління інформаційною безпекою особистості та класифікацію каналів зворотного зв'язку в механізмах державного управління, зокрема, раціональний (використання досягнень науки та практики); чуттєвий (емоційна сфера почуття); ідеальний (безумовне використання релігійних канонів); обмежено інтегральний та інтегральний, де використовуються декілька або всі із зазначених каналів;

☞ теоретико-методичний підхід до формування системи стратегічного планування у сфері забезпечення інформаційної безпеки, яка має включати процеси оцінювання реалізації стратегії суб'єктами національної безпеки, незалежними експертами, врахування думки громадян та звітні документи – «Огляд виконання стратегії інформаційної безпеки» та «Біла книга» з питань забезпечення інформаційної безпеки, в яких питання інформаційної безпеки особистості відображаються окремими розділами;

набули подальшого розвитку:

☞ понятійно-категоріальний апарат науки державного управління в інформаційній сфері, зокрема, категорію «інформаційна безпека особистості», що розглядається як стан усвідомлення людиною результату взаємодії об'єктивних і суб'єктивних реальностей, що не створює загроз її існуванню і сталому розвитку суспільства, державі та міжнародній спільноті, а також «механізм державного управління інформаційною безпекою особистості», який становить сукупність взаємодіючих органів державної влади, місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, які законними та притаманними їм методами й інструментами здійснюють протидію загрозам і мінімізують ризики небажаного сприйняття людиною інформації, що загрожує конституційному ладу, суверенітету, територіальній цілісності держави, національним цінностям, дотриманню законності та правопорядку;

- ∞ напрями дослідження проблематики інформаційної безпеки особистості, що, на відміну від інших, комплексно враховують наукові, нормативно-правові, документальні, історичні, статистичні, образно-творчі джерела інформації, фактори;
- ∞ процеси кадрового менеджменту, що передбачають виокремлення його в окрему гілку влади та дозволяють усунути передумови до корупції, залежність кадрових рішень від особистих бажань керівництва органів державної влади, а також впровадження суб'єктивно-незалежних методів оцінки кандидатів для комплектування вакантних посад, удосконалення базових вимог до персоналу;
- ∞ пропозиції про зміни до законодавства України, зокрема, щодо посилення відповідальності за порушення карантинних обмежень і правил та усунення інформаційної невизначеності зазначеної норми права, культурного розвитку громадян і формування в них навичок свідомого коригування своєї власної поведінки для захисту від можливого завдання шкоди особам, які їх оточують, а також удосконалення системи інформування, візуалізація рейтингу достовірності джерел інформації, перегляд санітарних норм та правил щодо облаштування магазинів, закладів охорони здоров'я, театрів та інших культурних закладів.

Нові науково обґрунтовані положення, прикладні рекомендації і висновки проведеного дослідження. Основні концептуальні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що мають практичне спрямування були використані:

- ∞ Верховною Радою України при удосконаленні основних ознак адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, в частині порушення правил щодо карантину людей (довідка від 22.12.2020 № 12-252);
- ∞ Адміністрацією Державної прикордонної служби України у нормотворчій діяльності й опрацюванні пропозицій щодо внесення змін та доповнень до законодавчих і нормативно-правових актів з питань охорони державного кордону, ідентифікації інформаційних загроз та системи заходів щодо зменшення їх негативного впливу на оперативно-службову діяльність органів та підрозділів охорони державного кордону, підвищення безпеки персоналу під час використання ним інформації з мережі інтернет та опрацювання науково-дослідних робіт (акт від 12.07.2022);
- ∞ Національним інститутом стратегічних досліджень під час дослідження проблем протидії підривним впливам в інформаційному просторі України (лист від 08.07.2022 № 10-78/04);
- ∞ Національною академією Служби безпеки України під час викладання навчальної дисципліни «Інформаційна безпека держави» (акт від 07.09.2022);
- ∞ Національним центром управління та випробувань космічних засобів

Державного космічного агентства України в ході реалізації заходів із підвищення інформаційної культури персоналу (акт від 15.07.2022).

Обґрунтованість і достовірність одержаних результатів дослідження. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею. Усі розробки, висновки, пропозиції, що виносяться на захист є результатом власних досліджень та авторських здобутків. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті ідеї та положення, які є результатом власних досліджень.

У роботі фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не виявлено.

Апробація результатів дисертації. Основні результати й висновки дисертаційного дослідження оприлюднені на 20 науково-комунікативних заходах (8 всеукраїнських і 12 міжнародних, у т.ч., у Литві та Італії): «Реформування органів внутрішніх справ: проблеми та перспективи (вітчизняний і зарубіжний досвід)» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.); «Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України» (м. Хмельницький, 2014 р.); «Історія, сучасність та перспективи розвитку Державної прикордонної служби України та охорони державного кордону» (м. Київ, 2015 р.); «Державне управління та державна служба» (м. Харків, 2015 р.); «Актуальні питання технічної експертизи документів» (м. Київ, 2016 р.); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (м. Хмельницький, 2017 р.); «Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України» (м. Хмельницький, 2018, 2019, 2020, 2021 рр.); «Державне управління в Україні: виклики та перспективи» (м. Запоріжжя, 2019, 2020 рр.); «Пріоритетні шляхи розвитку науки» (м. Київ, 2019 р.); «Українське військо: сучасність та історична ретроспектива» (м. Київ, 2019 р.); «Ефективне публічне та муніципальне управління: теорія, методологія, практика: досвід ЄС» (м. Венеція, Італія, 2020 р.); «Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика» (м. Запоріжжя, 2021 р.); «Міждисциплінарні дослідження: наукові обрії та перспективи» (м. Вільнюс, Литва, 2021 р.); «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека» (м. Київ, 2021 р.); «Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки держави» (м. Київ, 2021 р.); «Забезпечення інформаційної безпеки держави у воєнній сфері: проблеми та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 2021 р.).

Основні наукові результати дослідження висвітлено у 46 публікаціях, з них: 19 статей у наукових фахових виданнях України з державного управління, 6 статей у виданнях іноземних держав (з яких 4 – включені до наукометричної бази Web of Science Core Collection), а також 21 публікація, що додатково відображає наукові результати дисертації.

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях,

включених до наукометричної бази Web of Science

1. Martynyshyn Y., Kukin I., Khlystun O., Zrybnieva I., Pidlisnyi Y. Analysis of the Features of Corporate Governance by the State: Similarity and Difference of Models. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. No 6. pp. 29–34.
Особистий внесок: визначено особливості формування механізмів корпоративного управління під впливом факторів інформаційної безпеки особистості.
2. Nikiforenko V., Kuryliuk Y., Kukin I. Geostrategic aspects of global security (using the example of Russian aggression). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12. Issue 2. pp. 170–175.
Особистий внесок: проаналізовано вплив інформаційних загроз на розвиток російської агресії та інформаційне ураження представників міжнародної політичної еліти.
3. Kozlova O., Korzh-Usenko L., Kukin I., Bezuhla Z., Kovalska K. Innovative technologies in the management system personnel. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12. Issue 2 (Special issue XXXI). pp. 237–243.
Особистий внесок: розкрито найбільш суттєві характеристики персоналу, які впливають на забезпечення інформаційної безпеки особистості.
4. Rebryna A., Kukin I., Soltyk O., Tashmatov V., Bilanych H., Kramarenko I. Pedagogical conditions and technology of formation of management competencies of future specialists of the system of higher education institutions. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No 8. pp. 217–221.
Особистий внесок: виокремлено вимоги до персоналу, що впливають на зміцнення інформаційної безпеки особистості.

Статті в наукових фахових виданнях України

5. Кукін І. В. Особливості зворотних зв'язків у системі національної безпеки держави. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Т. 30(69). № 4. С. 153–157.
6. Кукін І. В. Рівні інформаційної безпеки особистості в системі національної безпеки держави. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Т. 30(69). № 5. С. 85–90.
7. Кукін І. В. Особливості сприйняття інформації, що впливають на інформаційну безпеку особистості у сфері національної безпеки держави. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3(22). С. 254–260.

8. Кукін І. В. Сучасні проблеми забезпечення інформаційної безпеки у системі національної безпеки України. *Право та державне управління*. 2019. № 1(34). Т. 2. С. 76–81.
9. Кукін І. В. Інформаційна культура як один з елементів системи національної безпеки держави. *Право та державне управління*. 2019. № 2(35). Т. 1. С. 225–230.
10. Кукін І. В. Роль та місце інформаційної безпеки особистості в системі національної безпеки держави. *Право та державне управління*. 2019. № 3(36). Т. 2. С. 154–160.
11. Кукін І. В. Базові складники інформаційної безпеки особистості в системі національної безпеки України. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. № 11. С. 169–172.
12. Кукін І. В. Окремі підходи щодо автоматизації процесів надання державних правоохоронних послуг. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. № 12. С. 116–121.
13. Кукін І. В. Функції інформаційної безпеки особистості у суспільстві. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. № 13. С. 122–126.
14. Кукін І. В. Вплив інформаційної безпеки особистості на розвиток конституціоналізму. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Т. 31(70). № 4. С. 119–125.
15. Кукін І. В. Релігія та віра як фактори інформаційної безпеки особистості у сфері національної безпеки держави. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Т. 31(70). № 5. С. 76–81.
16. Кукін І. В. Окремі питання зміцнення інформаційної безпеки особистості у період пандемії Covid-19. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 18. С. 114–118.
17. Кукін І. В. Джерела дослідження інформаційної безпеки особистості у сфері національної безпеки України та її прикордонному секторі. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. № 19. С. 94–99.
18. Кукін І. В. Методи та інструменти забезпечення інформаційної безпеки особистості у сфері національної безпеки та її прикордонному секторі. *Право та державне управління*. 2020. Т. 1(35). № 3. С. 233–240.
19. Кукін І. В. Комплексний механізм публічного управління інформаційною безпекою особистості у сфері національної безпеки та її прикордонному секторі. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 4(27). С. 134–139.
20. Кукін І. В. Протиріччя та недосконалість термінології у публічному управлінні інформаційною безпекою особистості у сфері прикордонної безпеки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Т. 32(71). № 3. С. 96–101.
21. Кукін І. В. Дослідження актуальних проблем інформаційної безпеки особистості в системі національної безпеки та її прикордонному секторі. *Право та державне управління*. 2021. № 2. С. 126–132.

- 22.Кукін І. В. Основні підходи щодо формування концепції забезпечення інформаційної безпеки особистості. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2021. № 4(74). С. 116–121.
- 23.Кукін І. В. Загрози інформаційної безпеки особистості у сфері національної безпеки України та її прикордонному секторі. *Публічне управління і адміністрування*. 2022. № 27. С. 85–90.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

- 24.Кукін І. В. Теоретичні підходи до дослідження механізмів та методів публічного управління інформаційною безпекою особистості. *KELM. Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 2(38). С. 201–205.
- 25.Kuriy S., Kalienik K., Ananin O., Kugin I., Zrybnieva I., Romanova V. Methodological foundations of strategic personnel management. *Laplage et Revista (International)*. 2021. Vol. 7. No 3A. pp. 26–31.
- Особистий внесок:* наведено особливості впливу інформаційної безпеки особистості на процеси кадрового менеджменту.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- 26.Поліщук М. М., Кукін І. В. Інформаційно-психологічна складова у системі інтегрованого управління кордонами. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби, Серія: педагогічні та психологічні науки*. 2013. № 4(69). С. 380–392.
- Особистий внесок:* розкрито взаємозв'язок ознак правопорушення та неможливості приховування інформаційних ознак протиправної діяльності.
- 27.Кукін І. В. Окремі особливості зворотних зв'язків у діяльності правоохоронних органів. *Реформування органів внутрішніх справ: проблеми та перспективи (вітчизняний і зарубіжний досвід): матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 28–29 берез. 2014 р.)*. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2014. С. 156–157.
- 28.Кукін І. В. Окремі підходи щодо управління інформаційною безпекою осіб у сфері прикордонної безпеки. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України: тези VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 21 листоп. 2014 р.)*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2014. С. 63.
- 29.Кукін І. В. Актуальні питання інформаційної безпеки особистості та інформаційної культури у сфері прикордонної безпеки. *Історія, сучасність та перспективи розвитку Державної прикордонної служби України та охорони державного кордону: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26 трав. 2015 р.)*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2015. С. 111–113.
- 30.Кукін І. В. Інформаційна культура особистості у системі національної безпеки держави. *Державне управління та державна служба: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 21 жовт. 2015 р.)*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. С. 87–91.

31. Кукін І. В. Перспективи використання 3D-фотографії у криміналістичних дослідженнях. *Актуальні питання технічної експертизи документів: матер. Міжнар. наук.-практ. семінару-навчання (Київ, 25–26 лют. 2016 р.)*. Київ: КНДІСЕ, 2016. С. 25–28.
32. Кукін І. В. Окремі підходи щодо протидії кримінальним загрозам у сфері інформаційної безпеки особистості. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 3 берез. 2017 р.)*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2017. С. 267–268.
33. Кукін І. В. Проблема визначення терміну «інформація» у галузі державного управління. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України: тези XI Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 15 листоп. 2018 р.)*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 111–113.
34. Кукін І. В. Правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки особистості. *Державне управління в Україні: виклики та перспективи: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 10–11 трав. 2019 р.)*. Запоріжжя: Класич. приват. ун-т, 2019. С. 113–115.
35. Кукін І. В. Окремі підходи щодо визначення базових складових інформаційної безпеки особистості. *Пріоритетні шляхи розвитку науки: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 15–16 черв. 2019 р.)*. Київ: МЦНД, 2019. С. 6–7.
36. Кукін І. В. Окремі підходи щодо визначення рівнів інформаційної безпеки особистості. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України: тези Міжнар. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 22 листоп. 2019 р.)*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2019. С. 97–98.
37. Кукін І. В. Джерела дослідження витоків боротьби за незалежність України. *Українське військо: сучасність та історична ретроспектива: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 29 листоп. 2019 р.)*. Київ: НУОУ, 2019. С. 63.
38. Кукін І. В. Основні напрями протидії інформаційним загрозам особистості у період пандемії Covid-19. *Державне управління в Україні: виклики та перспективи: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 8–9 трав. 2020 р.)*. Запоріжжя: Класич. приват. ун-т, 2020. С. 107–112.
39. Кукін І. В. Особливості механізму публічного управління інформаційною безпекою особистості у сфері національної безпеки та її прикордонному секторі. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки й оборони України: тези XII Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 26 листоп. 2020 р.)*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2020. С. 114–115.
40. Кукін І. В. Інформаційна безпека особистості у системі національної безпеки держави та її прикордонному секторі. *Effective public and municipal administration: theory, methodology, practice. EU experience: proceedings of Intern. scient. and pract. conf. (Venice, November 27–28, 2020)*. Venice: Baltija Publishing, 2020. pp. 78–82.

- 41.Кукін І. В. Загрози національній та прикордонній безпеці від комп'ютерних технологій перекладу текстів. *Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 5–6 берез. 2021 р.). Запоріжжя: Класич. приват. ун-т, 2021. С. 67–70.
- 42.Кукін І. В. Загрози інформаційній безпеці особистості від сучасних технологій обробки інформації у мережі Інтернет. *Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives: collection of scientific papers «SCIENTIA» with proceedings of the I Intern. scient. and theor. conf. (Vol. 1)* (Vilnius, March 12, 2021). Vilnius: European Scientific Platform, 2021. pp. 66–67.
- 43.Купрієнко Д. А., Кукін І. В. Окремі питання категорювання інформаційних загроз у діяльності складових сектору безпеки і оборони України. *Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека*: матер. XII Всеукр. наук. конф. молод. учених, студ. та курс. (Київ, 9 квіт. 2021 р.). Київ: НА СБУ, 2021. С. 96–99.
Особистий внесок: врахування впливу інформаційної безпеки особистості на стан національної безпеки.
- 44.Кукін І. В. Історія та теорія розподілу державної влади як фактор забезпечення інформаційного імунітету від поширення ідей «руського миру». *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки держави*: тези наук.-практ. конф. (Київ, 24 червня 2021 р.). Київ: ІУДО КНУ ім. Т. Шевченка, 2021. С. 105–107.
- 45.Кукін І. В. Концепція забезпечення інформаційної безпеки особистості як складова заходів щодо зміцнення національної та прикордонної безпеки. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України*: тези II Міжнарод. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 25 листоп. 2021 р.). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2021. С. 113–114.
- 46.Кукін І. В. Про удосконалення організації в Україні руху опору. *Забезпечення інформаційної безпеки держави у воєнній сфері: проблеми та шляхи їх вирішення*: матер. I Міжвід. наук.-практ. конф. (Київ, 26 листоп. 2021 р.). Київ: НУОУ, 2021. С. 67–69.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні наукові положення та результати дослідження опубліковано автором самостійно та у співавторстві у наукових працях загальним обсягом 14,1 друк. арк. (з них 11,6 друк. арк. належить особисто автору), а саме: чотири статті Web of Science, дві статті у періодичних виданнях іноземних держав, дев'ятнадцять статей у наукових періодичних виданнях групи Б обсягом 11,1 друк. арк. (з них 9,1 друк. арк. авторські), 21 публікація тез доповідей за матеріалами наукових і науково-практичних конференцій обсягом 2,7 друк. арк. (з них 2,5 друк. арк. авторські), відтворюють основний зміст роботи та наукові результати дисертації і відповідають

нормативним вимогам МОН України.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197) та наказу МОН України № 1220 від 23.09.2019 р. «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, п'яти розділів, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 396 сторінок друкованого тексту. Список використаних джерел складає 471 найменування.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертаційна робота написана грамотною діловою українською мовою з науковим стилем викладення її змісту, характеризується цілісністю, смисловою завершеністю, логічною послідовністю розгляду питань, об'єктивністю викладення, точністю використання спеціальної термінології, ясністю і стислістю, чітко структурована, а стиль викладу матеріалу дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Застосована у роботі наукова термінологія є загальновизнаною, стиль викладення результатів теоретичних та експериментальних досліджень, нових наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує доступність їх сприйняття та використання.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Вважати, що дисертаційна робота **Кукіна Ігоря В'ячеславовича** на тему **«Механізми державного управління інформаційною безпекою особистості»**, подана на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління, за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п. 7, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197) та наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Рекомендувати дисертаційну роботу **Кукіна Ігоря В'ячеславовича** на тему **«Механізми державного управління інформаційною безпекою особистості»** до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук у спеціалізованій вченій раді Д 26.861.07 Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Висновки обговорено і затверджено на засіданні фахового наукового семінару кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій (від 14 грудня 2023 р. протокол № 2).

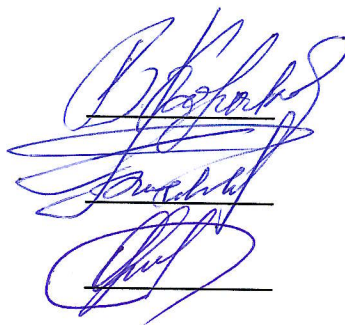
Рішення прийнято одноголосно.

Рецензенти:

Д.н.держ.упр., професор

Д.н.держ.упр., ст.н.сп.

Д.н.держ.упр., доцент

Володимир КОЗАКОВ

Олександр БОКОВ

Олександр ІГНАТЕНКО